

Tartu Ülikool

Eetikakeskus

Centre for Ethics

University of Tartu

TARTU ÜLIKOOLI EETIKAKESKUS

2009/2010 ÕPPEAASTA ARUANNE

September 2010

SISUKORD

ÜLEVAADE	3
KONSORTSIUM	3
TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS	4
Jätkuvad teadus- ja arendustöö grantid	4
Individuaalsed grantid	4
Uued grantid	5
Taotlused	6
Korraldatud konverentsid	6
TÜ eetikakeskuse avaldatud raamatud	7
Konsortsiumi liikmete eetikateemalised publikatsioonid	7
Teaduslikud artiklid	7
Ettekanded konverentsidel ja töökohtumistel	8
Teadustööde kaitsmine ja väitekirjade juhendamine	9
ÕPPETEGEVUS	12
Rahvusvaheline magistriprogramm praktilisest filosoofiast	12
Külalisõppejõud	12
Kursused	13
VÄÄRTUSARENDUSTEGEVUS	15
Väärtusarenduse koostöökonkursi tulemused	15
Lasteaedadele ja koolidele tervikliku väärtuskasvatuse programmi konkurss	16
Väärtusprogrammi raames toimunud üritused	16
Rändauhind	17
Väärtuste mäng	18
ÜHISKONNALE SUUNATUD TEGEVUS	19
Eetikakeskuse kodulehe uuendus	19
Eetikaveeb	19
UNESCO filosoofiapäev	20
Presidendi Kärjad	20
Eetikakollokviumid	20
KOOSTÖÖPROJEKTID	22
KIRJANDUSE KOMPLEKTEERIMINE	22
Raamatukogu	22
TÖÖTAJAD	23

ÜLEVAADE

Tartu Ülikooli eetikakeskus asutati 1. juunil 2001 interdistsiplinaarse üksusena Tartu Ülikooli Filosoofiateaduskonna juures. Tartu Ülikooli eetikakeskus tegutseb uue statuudi alusel alates 01.01.2009 konsortsiumina. Konsortsiumis osaleb kokku kaheksa ülikooli teaduskonda: filosoofia, usu-, õigus-, arsti-, kehakultuuri-, majandus-, loodus- ja tehnoloogiateaduskond ning sotsiaal- ja haridusteaduskond. Keskuse ülesanneteks on:

- o organiseerida interdistsiplinaarset uurimistööd teadust ja ühiskonda puudutavates eetikaküsimustes;
- o suunata Eesti ühiskonda reflekteerima normide, väärtuste ja õigluse küsimuste üle, korraldades avalikke loenguid, kohtumisi, seminare, diskussioone;
- o koordineerida ja parandada eetika õpetamist ülikoolis, valmistada trükiks ette eetikaõpikuid ja oluliste eetikaalaste tekstide kogumikke;
- o arendada kontakte teiste eetikakeskustega ja organiseerida külalisesinejate kutsumist teistest ülikoolidest kodu- ja välismaal.

Eetikakeskus näeb oma ülesandena samuti eetika õpetamise korraldamist nii Tartu Ülikoolis kui väljaspool. Soovime aidata kaasa eetika õpetamisele gümnaasiumides. Eetikakeskus osaleb mitmetes rahvusvahelistes teaduslikes uurimisprojektides. Keskuse raamatukogus on rikkalik valik filosoofia- ja eetikaalast kirjandust, mis on kättesaadav nii teadlastele, üliõpilastele kui ka kõigile teistele huvilistele.

Akadeemilisel aastal 2009/2010 oli TÜ eetikakeskus osaline 17 erinevas uurimis- või avalikkusele suunatud projektis.

KONSORTSIUM

Tartu Ülikooli eetikakeskus tegutseb uue statuudi alusel alates 01.01.2009 konsortsiumina. Konsortsiumis osaleb kokku kaheksa ülikooli teaduskonda: filosoofia, usu-, õigus-, arsti-, kehakultuuri-, majandus-, loodus- ja tehnoloogiateaduskond ning sotsiaal- ja haridusteaduskond. Eetikakeskuse nõukogu koosseis on järgmine: prof Riho Altnurme, prof Marju Luts-Sootak, prof Raul-Allan Kiivet, prof Anne Lill, lektor Jüri Ginter, prof Vahur Ööpik, prof Toivo Maimets, prof Jüri Sepp, prof Jüri Allik, prof Margit Sutrop ning doktorant Mats Volberg. Nõukogu esimees on prof. Toivo Maimets. Eetikakeskuse juhataja on prof. Margit Sutrop.

Tunnustused

Tartu Ülikooli eetikakeskuse juhataja, praktilise filosoofia professor Margit Sutrop sai Valgetähe IV klassi teenetemärgi, millega Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves väljendas tänu riigile osutatud teenete eest. President Ilves andis teenetemärgid üle 23. veebruaril 2010 Eesti Panga Iseseisvussaal.

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Jätkuvad teadus- ja arendustöö grantid

1. Sihtfinantseeritav teema: „**Relativismi ja pluralismi kriitiline käsitlus tõe ja teadmise, normide ja vääruste suhtes**”. Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Kestus: 01.01.2008-31.12.2013, seni saadud summa 4 203 212 EEK.
2. Projekt „**Uued eetilised raamistikud geenivaramutele ja e-tervise andmebaasidele**”, mis toimub Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) finantsmehhanismi ja Norra finantsmehhanismi teaduskoostöö toetuskeemi raames. Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Projektis osalevad veel Bergeni Ülikool ja Islandi Ülikool. Grantis osalevad põhitäitjana prof. Toivo Maimets (TÜMRI), dots. Andres Soosaar (TÜ Tervishoiuinstituut), Ants Nõmper (TÜ õigusteaduskond), Piia Tammpuu ja Külliki Korts (TÜ Sotsiaalteaduskond), vanemteadur Kadri Simm ja doktorandid Aive Pevkur, Mats Volberg (TÜ filosoofia ja semiootika instituut). Kestus: 01.04.2008 – 31.12.2010, summa: 718 200 EEK.
3. Nordic Spaces grant „**The Nordic Model of Democracy: Diffusion, Competition, Europeanisation**“. Granti hoidja: Nicholas Aylott, Södertörn University College. Eestipoolne koordinaator vanemteadur dr Kadri Simm. Granti periood: 2008-2011, summa: 425 000 EUR.
4. Euroopa Komisjoni 7. raamprogrammi projekt **ETHICSWEB: Interconnected European Information and Documentation System for Ethics and Science: European Ethics Documentation Centre**. Projektis osaleb 17 partnerit, koordineerib German Reference Centre for Ethics in the Life Sciences (DRZE). Kestus: 01.06.2008-28.02.2011; summa: 35 740 EUR. Eestipoolne koordinaator prof. Margit Sutrop.
5. Euroopa Komisjoni 7. raamprogrammi projekt **Rising pan-European and International Awareness of Biometrics and Security Ethics (RISE)**. Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Granti periood: 2009–2011, summa: 48 800 EUR.
6. Euroopa Komisjoni 7. raamprogrammi projekt **Transdisciplinary approach to the Emerging CHallenges of NOvel technologies: Lifeworld and Imaginaries in Foresight and Ethics (TECHNOLIFE)**. Granti hoidja prof. Margit Sutrop. Kestus: jaanuar 2009–september 2011, summa: 20 450 EUR.
7. Haridus- ja Teadusministeeriumi riikliku väärtusarendusprogrammi „**Eesti ühiskonna väärtusarendus: 2009–2013**” elluviimine. Granti hoidja prof. Margit Sutrop. Summa aastaks 2010: 1 650 000 EEK.

Individuaalsed grantid

1. Alates juulist 2009 osaleb TÜ eetikakeskuse projektijuht Kristi Lõuk 16-kuulisel kursusel „**Advanced Certificate Programm in Research Ethics**“. Programmi eesmärk on anda üliõpilastele eetika uurimises ning bioetikas selline teadmiste- ning oskustebaas, mis võimaldab neil oma kodumaal läbi viia tulemuslikku uurimistööd eetika vallas. Programmi sponsoreerib Union Graduate College Bioethics Program (Schenectady, New

York) koostöös Vilniuse ülikooli kliinilise ajaloo ning eetika osakonnaga. Kursus on suunatud Kesk- ja Ida-Euroopa üliõpilastele ning kursust viivad läbi ameerika ning euroopa eksperdid.

2. 01.09.2009 – 31.08.2013 viibib MOBILITASE raames Tartu Ülikoolis järel doktorant Francesco Orsi, kelle uurmisteemaks on „**Understanding Normative Cognition: Autonomy, Unity and Generality**”. Francesco Ordi liitub sihtfinantseeritava teemaga „Relativismi ja pluralismi kriitiline käsitlus tõe ja teadmise, normide ja vääruste suhtes.”

Uued grantid

1. EDUKO grant „**Õpetajate väärtuskasvatuse alase pädevuse arendamine õpetajakoolituses**“.
Käesoleva projekti eesmärgiks on selgitada välja, mida tuleks teha, et Eesti ülikoolide õpetajakoolituse lõpetajad suudaksid ja tahaksid praktikas tõhusalt täita õpetajatele pandavaid väärtuskasvatuse alaseid ülesandeid. Uuringu läbiviimiseks on TÜ eetikakeskuse juurde moodustatud interdistsiplinaarne, teaduskondade- ja ülikoolidevaheline uurimisrühm. Projekti põhitäitjad on Margit Sutrop (TÜ praktilise filosoofia professor), Halliki Harro-Loit (TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi dotsent), Jüri Ginter (TÜ haridusteaduskonna pedagoogika osakonna koolikorralduse lektor), Tiiu Kuurme (TLÜ kasvatusteaduste instituudi kasvatusteaduste osakonna dotsent), Olga Schihalejev (TÜ Usuteaduskonna ja TÜ eetikakeskuse teadur). Granti hoidja: prof. Margit Sutrop. Kestus: 01.10. 2009–30.09. 2011, summa 400 000 EEK.
2. **Opening Estonian Genome Project for European Research Area** programmi REGPOT raames. Tartu Ülikooli eetikakeskus pakub projekti raames eetikakompetentsi, jagades teadmist nii teadusmaailma kui laiema avalikkusega. Projekt algab 2010 ning kestab 3 aastat. Esimese aasta olulisemaks tegevuseks on teadmiste vahetuseks ning teadlikkuse tõstmiseks Tartus 4.-6. november 2010 korraldatav rahvusvaheline bioetika konverents „From informed consent to no consent. Changing ethical frameworks“. Granti hoidja: prof. Andres Metspalu. Eetikaalaste tegevuste koordinaator prof. Margit Sutrop. Kestus: 3 aastat, summa: 34 860 EUR.
3. **Baasfinantseeritav arendusprojekt „Eetikaalase veebiportaali viimine rahvusvaheliselt nõutavale tehnilisele tasemele**“.
Projekti eesmärk on muuta TÜ eetikakeskuse eetikaveeb www.eetika.ee ühilduvaks teiste rahvusvaheliste andmebaasidega, milleks on vaja muuta viisi, kuidas infot eetikaveebis esitatakse. Euroopa Komisjoni toel on alates 2004. aastast tehtud tööd selleks, et maailma eri paigus ja keeltes paiknevad eetikaalase dokumentatsiooni, informatsiooni ja kommunikatsiooni keskuste kaudu talletatud info oleks kättesaadav ühest interneti väravast. Ka TÜ eetikakeskus on osalenud kahes sellesuunalises projektis, FASTER (2004) ja ETHICSWEB (2009-2011). ETHICSWEBi eesmärgiks on luua üle-euroopaline veebipõhine informatsiooni ja dokumentatsiooni keskus, mis võimaldab kiiresti ja efektiivselt leida eetika-alast teavet Euroopa Liidu liikmesriikidelt ning organisatsioonidelt. Ehkki praegu eksisteerib juba mitmeid eetika-alaseid andmebaase, toimivad need üksteisest sõltumatult ning info otsimine on ajamahukas. ETHICSWEBi

näol luuakse metaotsingusüsteem, mis võimaldab teavet leida mitmetest andmebaasidest korraga. Kestus: 2009-2010, summa: 300 000 EEK.

Taotlused

7. RP taotlus „Children as Change Agents for Science in Society” (SIS-CATALYST)

Taotlus esitati projekti „Children as Change Agents for Science in Society” läbi viimiseks, mille keskmes on noorte kaasamine teaduse ja ühiskonna vaheliste suhete kujundamisse. Kuidas saavad lapsed olla muutuste toojad? Kaasatud on õpilased, üliõpilased ning võtmefiguurid (otsustajad). Noorte aktiivne osalus peab pakkuma neile võimaluse teadusega tutvumiseks ning tekitama huvi teadlasekarjääri vastu. Projektil on 16 partnerit, nende seas ka TÜ eetikakeskus. Koordineerib Inglismaal asuv Liverpooli ülikool. Taotlus oli edukas, hetkel käivad partneritevahelised läbirääkimised, projekti aktiivne tegevus algab aastast 2011. TÜ eetikakeskus juhib eetikaalast WP-d.

7. RP taotlus PESCI

Esitati taotlus projektile, mille eesmärgiks on koolitada uurijaid eetiliste, juriidiliste ja sotsiaalsete aspektide tõhusaks analüüsimiseks eluteadustes (life sciences). Rõhk on biotehnoloogial kui valdkonnal, mis järjest enam ühiskonda mõjutab. Osalejatele õpetatava uurimisstiili keskmes on interdistsiplinaarsus (koostöö sotsiaal- ja humanitaarteaduste vahel), interaktiivsus ning tulevaste sotsiaalsete probleemide ennetamine. Projektis on 9 partnerit, nende seas ka TÜ eetikakeskus. Koordineerib Hollandis asuv ülikool Radboud University Nijmegen. Taotlus esitati 7. RP alaprogrammi Marie Curie Initial Training Networks raames.

Korraldatud konverentsid

1. 4. septembril 2009 toimus Haridus- ja Teadusministeeriumis TÜ eetikakeskuse **konverents väärtuskasvatuse rakendamisest koolis**. Esitleti kogumikke „Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis” ning „Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik”. Arutati väärtuskasvatuse metoodika ning rakendamisega seotud küsimusi. Arutluse all oli koolide headuse mõõtmise, õpetaja ja koolijuhhi roll väärtuste elluviimisel ning väärtusi arvestav hindamismudel. Sõna võtsid Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Märt Pöder, Piret Siivelt, Jüri Ginter, Viive-Riina Ruus, Halliki Harro-Loit jt. Päeva lõpus toimusid väärtuskasvatuse töötoad.
2. 3.–4. detsembril 2009 toimus Tartus Dorpati konverentsikeskuses väärtuskasvatuse konverents „**Õpilane – väärtuskasvatuse subjekt või objekt?**”. Konverents toimus koostöös Aarhus’i ülikooli, TÜ haridusteaduskonna, Taani Kultuuri Instituudi ja Taani Saatkonnaga. (Täpsem info väärtuskasvatuse programmi all)
3. 25.–26. märtsil 2010 korraldas TÜ eetikakeskus koostöös Euroopa Komisjoniga 7. raamprogrammi projekti RISE raames rahvusvahelise konverentsi „**Ethical and Policy**”

Implications of Global Mobility and Security". Konverents toimus Brüsselis, Euroopa Komisjoni peamajas Berlaumonts. Konverentsil keskenduti informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalustele ja väljakutsetele inimeste ja informatsiooni mobiilsuse tagamisel. Arutluse all oli biomeetria andmebaasid ning nende erinevus riikide lõikes, isiku kindlaks tegemiseks kasutatavate süsteemide kontrollimine, biomeetria rakendamisega seonduvad privaatsuse ja turvalisuse küsimused jm. Konverentsil astus üles ka Euroopa Komisjoni asepresident ja transpordivolinik Siim Kallas. Küberjulgeolekust rääkis Eesti Vabariigi kaitseminister Jaak Aaviksoo. Konverentsi raport on saadaval <http://www.riseproject.eu/rise-events/workshop-on-ethical-and-policy-implications-of-global-mobility-and-security-brussels.98.html>

TÜ eetikakeskuse avaldatud raamatud

1. Kogumik „**Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis**” (2009). Koostajad: Margit Sutrop, Pille Valk ja Katrin Velbaum. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus.
2. Tõlkekogumik „**Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik**” (2009). Koostajad: Märt Pöder, Margit Sutrop ja Pille Valk. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus.
3. Kogumik „**Väärtused koolieelses eas: väärtuskasvatus lasteaias**” (2010). Koostaja: Marika Veisson. Kirjastaja: Eesti Keele Sihtasutus ja Tallinna Ülikool. Esitlus: 24.08.2010

Ilmumas:

1. Kogumik „**Great Works of Ethics**“. Koostajad: Margit Sutrop, Kadri Simm. Ilmub 2011. aastal.
2. Kogumik „**Eetilised valikud Jaan Krossi teostes**“. Koostajad: Margit Sutrop, Tiina Kirss. Ilmub 2011. aastal.

Konsortsiumi liikmete eetikateemalised publikatsioonid

1. Maimets, T., Levy-Lahad, E., Hu, Q., Serour, G., Stepke, K. Report of IBC on Human Cloning and International Governance (Rahvusvahelise bioetika komitee raport inimklonimise rahvusvahelise regulatsiooni kohta). UNESCO: Pariis, 2009. 30 lk. http://portal.unesco.org/shs/en/files/12828/12446291141IBC_Report_Human_Cloning_en.pdf/IBC%2BReport%2BHuman%2BCloning_en.pdf
2. Karl Homann, Andreas Suchanek „**Sissejuhatus majandusteadusesse III**” (2010) Tõlkinud: Jüri Sepp; Kirjastaja: Tartu Ülikooli Kirjastus

Teaduslikud artiklid

1. Sutrop, M. (2010). Ethical Issues in Governing Biometric Technologies. Ethics and Policy of Biometrics 102-114. Springer-Verlag Heidelberg, 2010..

2. Sutrop, M.; Simm, K. (2010). Pharmaceuticals. Chadwick, R., ten Have, H., Meslin, E.M. (Ed). SAGE Handbook of Health Care Ethics (430-432). Sage Publications Ltd, 2010. Sutrop, M.; Kraav, I. (2010). Koolinoorte väärtused ja väärtuskasvatus. Eesti Inimarengu Aruanne 2009 (122–127). Eesti Koostöökogu.
3. Sutrop, M.; Kraav, I. (2010). The Values of Schoolchildren and Value Education. Estonian Human Development Report 2009 (122–126). Eesti Koostöö Kogu.
4. Sutrop, M. (2009). Väärtused ja haridus ühiskondlikus kontekstis. *In: Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis: Väärtused – valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti koolis; Tartu; 3.- 4. detsember 2008.* (Ed) Sutrop, M.; Valk, P.; Velbaum, K. EKSA, 50–67.
5. Sutrop, M. (2009). Eesti ühiskonna väärtusarendus. Vooremäe, H. (Ed). Ülevaade haridussüsteemi välishindamisest 2008/2009. õppeaastal (77–81). Tartu: Haridus- ja Teadusministeeriumi välishindamisosakond.
6. Sutrop, M.; Pöder, M.; Valk, P. (2009). Pööre teadmistekesksetl koolilt väärtuskesksele koolile. Sissejuhatus. *Väärtused, iseloom ja kool. Väärtuskasvatuse lugemik (7–21).* Eesti Keele Sihtasutus.
7. Sutrop, M. (2009). The Growing Importance of Ethics in the European Research Area: From Moral Philosophy Towards Integrated Ethics. *In: ALLEA Biennial Yearbook 2008: ALLEA 2008.* ALLEA, 2009, x-x. [ilmumas].
8. Sutrop, M.; Valk, P.; Velbaum, K. (Ed) (2009). *Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis.* Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.
9. Sutrop, M.; Pöder, M.; Valk, P. (2009). *Väärtused, iseloom ja kool. Väärtuskasvatuse lugemik.* Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.
10. Sutrop, M. (2009). Eessõna. *Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis (5–10).* Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.
11. Sutrop, M. (2010) Saatesõna. *Väärtused koolieelses eas: väärtuskasvatus lasteaias (5-8).* Tartu: Eesti Keele Sihtasutus
12. Schihalejev, Olga; Pevkur, Aive (2010). Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus— – Väärtuskasvatuse mudelit otsimas. Luisk, Ülle (Toim.). Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis (174 - 189). Tartu: Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus
13. Schihalejev, Olga (2010). From Indifference to Dialogue? Estonian Young People, the School and Religious Diversity. Münster: Waxmann Verlag GmbH

Ettekanded konverentsidel ja töökohtumistel

1. Margit Sutrop ja Kristi Lõuk. Euroopa Nõukogu 7. raamprogrammi projekti TECHNOLIFE töökohtumine. Kopenhaagen, 9.–11.09.2009.
2. Kristi Lõuk. 7. raamprogrammi projekti „Ethicsweb: Interconnected European Information and Documentation System for Ethics and Science: European Ethics Documentation Centre” projekti juhtkonna töökohtumine. Barcelona, 14.–16.09.2009.
3. Margit Sutrop. Ettekanne „Eesti ühiskonna väärtused ja eetilised valikud“ Eesti Teadusliku Seltsi (Rootsis) eetika-alasel sümposiumil. Stockholm, 18.09.2009.
4. Margit Sutrop. Sissejuhatav ettekanne Euroopa Nõukogu 7. raamprogrammi projekti RISE raames toimunud töökohtumisel „Biometrics and Data Protection“. India, New Delhi, 24.–25.09.2009.

5. Margit Sutrop. Väärtuskasvatuse hindamismudel koolidele. 08.10.09.
6. Margit Sutrop. Ettekanne „Väärtuskasvatus õppeasutuses“ (koos dots Halliki Harro-Loit'i ja Nelli Jung'iga) koolide sisehindamise nõunike teabepäeval. Tartu, 08.10.2009.
7. Margit Sutrop. Ettekanne „Usaldus ja vastutus majanduse ja poliitika vahel“ Vabariigi Presidendi mõttekoja kärajatel. Tallinn, 09.10.2009.
8. Margit Sutrop. Ettekanne „Eetika ja moraal. Väärtused ja väärtuskasvatus“ väärtusprogrammi nõukogu seminaril. Tartu, 12.10.2009.
9. Margit Sutrop. Ettekanne „Väärtuskasvatus õppeasutuses“ Tartu Kutsehariduskeskuse seminaril. Tartu, 26.10.09.
10. Margit Sutrop. Ettekanne „Väärtused ja väärtuskasvatus koolis“ väärtuskasvatuse koolitusseminaril. Tartu, 29.10.2009.
11. Margit Sutrop. Ettekanne „Õnn ja haridus“ konverentsil „Õnnestav õpetus“. Tartu, 31.10.2009.
12. Kristi Lõuk osales 3.–6. novembril 2009 toimunud Euroopa Biomeetrika Foorumi raames seminaril „Entry Exit: Global Opportunities and Challenges“.
13. Olga Schihalejev Ettekanne "Aktiivõpe väärtuskasvatuses: võimalusi ja näitied" konverentsil "Õpilane - väärtuskasvatuse subjekt või objekt?" Tartu 3.-4.12.2009
14. Olga Schihalejev Ettekanne "Väärtuskasvatuse võimalused klassijuhatajatöös", Viljandimaa klassijuhatajate õppepäev. Viljandi 8.12.2009
15. Olga Schihalejev Ettekanne "Väärtuskasvatus erinevates ainetes", Viljandimaa aineühenduse esimeeste õppepäev, Viljandi, 14.12.2009
16. Margit Sutrop Plenaarettekanne „Ethical Issues in Governing Biometric Technologies. How to Maintain Public Trust?“ Hong Kongis toimunud konverentsil „Ethics and Policy of Biometrics and International Data Sharing“, 4.-5. 01. 2010
17. Olga Schihalejev Ettekanne "Aktiivõpe väärtuskasvatuses" Põltsamaa Ühisgümnaasiumi IX hariduskonverentsil "Väärtustatud väärtused", Põltsamaa 23.03.2010
18. Olga Schihalejev Ettekanne "Context at the microlevel: Schoolculture" ENRECA konverentsil "Accounting for Context in Religious Education", Frankfurt 29.04.-03.05.2010
19. Olga Schihalejev EDUKO uurimuse tutvustus. Seminar-aruteluõhtu koostöös Noore Õpetaja Huviklubiga (NÕHK) „Ellujäämiskursus koolipraktikaks“ Tartu 17.05.2010
20. Margit Sutrop. Plenaarettekanne „How to avoid a dichotomy between „autonomy“ and „beneficence“? From liberalism to communitarianism and beyond“ Rootsisis Uppsalas toimunud rahvusvahelisel meditsiinieetika konverentsil „Is medical ethics really in the best interest of the Patient?“, 14-16.06.2010
21. Margit Sutrop osales 5-6.07.2010 7RP projekti „Technolife“ töökohtumisel Lancasteris, Ühendkuningriigis.
22. Mats Volberg Ettekanne „Õpilasesindus kui demokraatia edendaja.“ Viljandimaa õpilasesinduste kogu suvelaager 25.08.2010

Teadustööde kaitsmine ja väitekirjade juhendamine

Kaitstud magistri- ja bakalaureusetööd:

Teadusmagistritööd (4+2):

1. **Katrin Laas-Mikko** "Privaatsuse filosoofilise kontseptsiooni piiritlemine" Juhendaja professor Margit Sutrop, oponent vanemteadur Kadri Simm
2. **Kristi Lõuk** "Eetilised raamistikud inimuuringute eetikas" Juhendaja professor Margit Sutrop, oponent dotsent Andres Soosaar

Magistritööd (3+2):

1. **Marja-Liisa Küttis** "Väärtuskasvatus uues riiklikus õppekavas ja koolielus. Ühe kooli näitel" Juhendaja Olga Schihalejev, retsensent Laura Lilles
2. **Triin Lill** "Lapse individuaalsete iseärasustega arvestamine lasteaia kontekstis. Ühe lasteaia päeva näitel". Juhendaja Olga Schihalejev, retsensent Aleksandra Sooniste
3. **Mats Volberg** "Religious Reasons as a Basis for Political Justification?" Juhendaja Paul McLaughlin, retsensent Kadri Simm

Bakalaureusetööd (3+2):

1. **Margus Elings** "R. M. Hare'i seletus moraalikonfliktide probleemile metaeetikas" Juhendaja Külli Keerus, retsensent Marek Järvik
2. **Mihkel Lees** "Liberaalne eugeenika -- kui kaugele võime tulevaste põlvete omaduste valikul eetiliselt minna?" Juhendaja Kadri Simm, retsensent Kristi Lõuk
3. **Ann Randver** "The Philosophical Anarchism of William Godwin" Juhendaja Paul McLaughlin, retsensent Priit Põhjala
4. **Helen Schasmin** "Francis Hutcheson moraali motivatsioonist" Juhendaja Eva Piirimäe, retsensent Anne-Mai Helemäe
5. **Erko Schwarts** "Jean-Jacques Rousseau käsitus eel-ühiskondlikust inimesest" Juhendaja Kadri Simm, retsensent Mirjam Lepikult
6. **Sandra Veinla** "Stirner and Wolff on Autonomy and Anarchism" Juhendaja Paul McLaughlin, retsensent Mats Volberg

Dokoritööde juhendamine

1. **Helen Haav** "Subjekti enesekonstitutsioon ning teovõimelisus Kanti eetikas ja esteetikas ülevateooria kontekstis", juhendaja dr. Roomet Jakapi
2. **Maili Karindi** "Eesti eripedagoogide kutse-eetika teoorias ja praktikas (Eesti eripedagoogide kutse-eetika teoorias ja praktikas)", juhendaja Kadri Simm

3. **Küllli Keerus** "Kontraktualismi võimalused keskkonnaeetikas", juhendajad prof. Margit Sutrop ja prof. Olli Loukola (Helsingi Ülikool)
4. **Aive Pevkur** „Professionieetika teoreetiliste aluste otsingul (avaliku teenistuse näitel)“, juhendaja prof. Margit Sutrop
5. **Kristel Toom** "John Rawlsi rahvusvahelise jaotava õigluse teooria kriitiline analüüs", juhendaja prof. Margit Sutrop
6. **Mats Volberg** "Foundations and Nature of Liberalism", juhendaja dr. Paul McLaughlin

Magistritööde juhendamine

Magistritööd (3+2)

1. **Laura Kalda** „Rahvusliku kuuluvuse ning vabaduse väärtuste ühilduvus Isaiah Berli poliitilises teoorias“, juhendaja dr. Eva Piirimäe
2. **Eve Kitsik** „Is Gramsci’s Notion of Cultural Hegemony Compatible with Methodological Individualism?“, juhendaja dr. Paul McLaughlin
3. **Ester Veskimets** „Inimkesksus keskkonnaeetikas“, juhendaja dr. Paul McLaughlin

ÕPPETEGEVUS

Rahvusvaheline magistriprogramm praktilisest filosoofiast

TÜ eetikakeskus osaleb Balti Filosoofia Võrgustiku (Baltic Philosophy Network) ühise magistriprogrammi väljatöötamises. Magistriprogrammi „Practical Philosophy – Theories of Good Society” koordineerib Helsingi Ülikool. Projektis osalevad Tallinna Ülikooli Eesti Humanitaarinstituut, Läti Ülikooli praktilise filosoofia osakond, Vytautas Magnuse Ülikooli politoloogia ja diplomaatia kooli sotsiaalse ja poliitilise teooria osakond, Euroopa Humanitaarülikooli filosoofia üksus, Islandi Ülikooli filosoofia osakond ning Södertörni Ülikooli kolledži filosoofia üksus. Juunis 2009 valiti välja 3 esimest MA kandidaati Tartu Ülikoolist, kes koostöövõrgustiku programmis osalevad. 2009. a. valitud üliõpilased on Jana Tamm, Karel Pajus ja Priit Põhjala. 2010. a. alustasid ühises magistriprogrammis õpinguid üliõpilased Margus Elings ja Kristjan Laasik.

Külalisõppejõud

Kevadsemestril oli TÜ eetikakeskuses DAAD- (Deutscher Akademischer Austauschdienst) külalisprofessoriks **dr. Theda Rehbock** Dresdeni Tehnikaülikoolist Saksamaal. Dr. Rehbock õpetas kursust „Lying, truth and truthfulness – moral, anthropological and linguistic arguments against lying” ning seminari Aristotelese teosest „Nikomachose eetika”.

21.–23. septembril 2009 viibis Tartus Cambridge'i ülikooli filosoofiaprofessor **Simon Blackburn**, kes pidas neli avalikku loengut teemal „Mõistus ja esitus”. Loengud kuuluvad sarja „Gottlob Frege loengud teoreetilisest filosoofiast”. Prof Blackburn on rahvusvaheliselt tunnustatud filosoof, kes on viimastel aastatel saanud laialdaselt tuntuks ka väljaspool akadeemilisi filosoofiaringkondi. Tema raamatud *Think* (1999), *Being Good* (2001), *Lust* (2004) ning *Truth: A Guide* (2005) on edukalt kaasa aidanud filosoofiliste arutelude populariseerimisele..

Samas sarjas pidas 28-30. juunil 2010 Rutgersi Ülikooli filosoofiaprofessor **Stephen Stich** loenguid teemal “Experimental Philosophy & The Bankruptcy of the "Great Tradition". Prof Stich on ühtlasi ka Sheffieldi Ülikooli auprofessor. Samuti on ta õpetanud Michiganis, Marylandis ja Californias ning andnud mitmeid loenguid Ühendkuningriikides. Ameerikas, Austraalias ja Uus-Meremaal. Frege loengute sarja korraldaja oli professor Daniel Cohnitz. Loengud toimusid Domus Dorpatensis, loenguid aitas korraldada TÜ eetikakeskus

Kursused

Ülevaade eetikat puudutavatest kursustest Tartu Ülikoolis 2010. a. kevadsemestril

Kood	Aine nimetus	EAP
ARFA.02.108	Bioetika	4
ARTH.02.001	Meditsiini eetika	3
FLFI.00.052	Teaduse eetika ja metodoloogia	6
FLFI.02.003	Eetika alused	3
FLFI.02.028	Eetika seminar	3
FLFI.02.063	Eetikast või normatiivsest filosoofiast	3
FLFI.02.073	Praktiline filosoofia I: moraalifilosoofia	3
FLFI.02.081	Ärieetika	3
FLFI.02.097	Pedagoogiline eetika	3
FLFI.02.117	Sotsiaalsed oskused ja eetika	4
FLFI.02.120	Aristotelese 'Nikomachose eetika'	3
FLFI.02.119	Väärtuskasvatus kooli kontekstis	4
OIAO.05.056	Juristi kutse-eetika	3
P2NC.00.676	Eetika	3
SOZU.00.023	Teabelevi regulatsioon ja eetika	6
USUS.02.046	Eetika ajalugu	3
USUS.02.049	Sotsiaaleetika	3

Ülevaade eetikat puudutavatest kursustest Tartu Ülikoolis 2009. a. sügissemestril

Kood	Aine nimetus	EAP
ARTH.02.067	Rahvatervishoiu eetika	2
FLFI.02.070	Praktiline eetika	3
HTHT.07.002	Eripedagoogide kutse-eetika	3
SOPH.00.312	Eetika probleemid psühholoogias	3

USUS.02.045	Eetika sissejuhatus	3
USUS.02.047	Kristlik eetika	3
USUS.02.048	Eetika tänapäevased probleemid	3
USUS.02.049	Sotsiaaleetika	3
FLFI.02.073	Praktiline filosoofia I: moraalifilosoofia	3

VÄÄRTUSARENJUSTEgevus

2. märtsil 2009 kinnitati programm Haridus- ja Teadusministeeriumi käskkirjaga nr 156. Programmi rakendusüksusteks on TÜ eetikakeskus, TÜ haridusuuringute ja õppekavaarenduskeskus, Tallinna Ülikooli kasvatusteaduste instituudi eelkoolipedagoogika osakond ja Avatud Eesti Fond. Eetikakeskus jätkab antud projekti juhtimist.

Väärtuskasvatuse enesehinnangu mudel. Väärtuskasvatuse hindamisaluste väljatöötamiseks moodustas TÜ eetikakeskus töögrupi, kus osalesid praktikud erinevatest koolidest üle kogu Eesti ja eksperdid TÜ-st, TLÜ-st, REKK-ist ja HTM-ist. Prof Margit Sutropi ja dotsent Halliki Harro-Loidi juhtimisel lepiti kokku hindamismudeli alustes. Sellest tööst lähtuvalt töötatakse 2010. aasta sügisel koostöös koolipsühholoogidega välja praktiline metoodika väärtuskasvatuse analüüsimiseks ja tagasisidestamiseks koolis. Koolide enesehinnangu mudeli alusega saab tutvuda eetikaveebis aadressil <http://www.eetika.ee/arendus>.

Töö üldhariduskoolide riikliku õppekavaga. TÜ eetikakeskus on 2009. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi koostööpartneriks üldhariduskoolide riikliku õppekava üldosa välja töötamisel. Üheks tulemuseks on alusväärtuste alapeatüki kirjutamine koostöös prof. Marju Lauristiniga ja 2010. aastal on plaanis vastav teavitustöö. Korraldatakse õppekava üldosa arutamiseks mõeldud sarja, mille raames toimus 26.augustil 2010 esimese üritusena seminar „Põhikooli ja gümnaasiumi sihiseade ja väärtused“, kus esinesid prof Margit Sutrop ja prof Marju Lauristin.

Väärtusarenduse koostöökonkursi tulemused

Riikliku programmi „Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009–2013” raames TÜ eetikakeskuse ja Avatud Eesti Fondi koostöös toimunud koolide/lasteaedade ja kodanikuühenduste koostööprojektide konkursi tulemused on järgmised: Konkursile laekus tähtajaks 67 projekti: 36 koolide ja ühenduste koostööprojekti, 20 lasteaedade ja ühenduste koostööprojekti ning 11 koostööprojekti, kuhu olid haaratud nii kool, lasteaed kui ühendus. Hindamiskomisjon otsustas rahastada järgnevate õppeasutuste konkursitöid:

- **Gustav Adolfi Gümnaasium**, „Inimeselt inimesele, lapselt lapsele” koostöös SA Tallinna Lastehaigla ja SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla verekeskusega.
- **Kildu Põhikool**, „Näen – mõistan – abistan” koostöös Vastemõisa lasteaia ja Kildu külade ühendus MTÜ-ga.
- **MTÜ Leia Rõõm**, „Väärtuskasvatus lasteaias Tarkuste Purgi abil” koostöös MLA-ga Viimsi Lasteaiaid.
- **Leisi Keskkool**, „Väärtusarendus kuues Saaremaa koolis, läbi tugiõpilastegevuse käivitamise” koostöös T.O.R.E. MTÜ-ga.
- **Pärnu Lasteaed Päikesejänku ja Eesti Tulevikulapse Sihtasutus**, „Väärtustega väärkamaks”.
- **Tartu Laste Tugikeskus**, „Hooliv sirgumine – väärtuskasvatus lasteaias” koostöös Triinu ja Taavi lasteaiaiga.
- **Valguta Lasteaed-Algkool**, „Märkan ja hoolin” koostöös Valguta Maanaiste Seltsiga.

Töödega on võimalik tutvuda eetikaveebis <http://www.eetika.ee/609660>.

Lasteaedadele ja koolidele tervikliku väärtuskasvatuse programmi konkurs

3. oktoobril 2009 kuulutas TÜ eetikakeskus välja tervikliku väärtuskasvatuse programmi konkursid lasteaedadele ja koolidele. Konkurside eesmärk oli toetada väärtuskasvatuse programmide väljatöötamist; kaardistada ootusi ja vajadusi väärtuskasvatuse alaseks toetuseks; tagada väärtuskasvatuse praktiliste kogemuste laialdane levik; kavandada jätkutegevusi väärtuskasvatuse toetamiseks. Silmapaistva ja põhjaliku konkursitöö eest tunnustati kuut konkursil osalenud kooli: Põltsamaa Ühisgümnaasium, Pärnu Kuninga Tänav Põhikool, Miina Härma Gümnaasium, Valguta Lasteaed-Algkool, Ülenurme Gümnaasium, Rocca al Mare Kool. Põhjaliku konkursitöö eest pälvisid tunnustuse ka kaks konkursil osalenud lasteaeda: Pärnu Lasteaed Päikesejänku ning Tallinna Lasteaed Kiikhobu.

Väärtusprogrammi raames toimunud üritused

Väärtusprogrammi seminaripäev

12. oktoobril 2009 toimus TÜ eetikakeskuses seminaripäev väärtusprogrammi nõukogule ja sellega seotud inimestele. Seminari esimeses osas tegeleti ühise sõnavara kinnistamisega. Teine plokk oli pühendatud ülevaadetele senistest väärtusarendustegevustest nii programmi raames kui sellega seotud valdkondades. Ürituse kolmanda osa eesmärgiks oli leppida kokku täpsemates edasistes prioriteetides ja arutada väärtusprogrammi 2010. aasta rakendusplaani üle.

Ettekanne noortele

17. oktoobril 2009 toimus Tartus Athena keskkuses MTÜ SINA – Suured Ideed Noorte Algatusel korraldatud üritus, millega avati neljas lend noortele mõeldud koolituse ühiskondliku projekti algatamiseks ja läbiviimiseks. Tartu avayüritusel pidas ettekande eetikakeskuse töötaja Mats Volberg teemal „Miks meil on põhjust ühiskonda panustada?“. Täna on Tartus tegutsemas 24 noort, kes veavad kokku 4 projekti (Lille maja noortekeskuse projekt, näitlemise huviring, veebipõhine noorteleht ja noortele mõeldud töö- ja koolituskeskkond).

Koolitused

23. oktoobril 2009 korraldas TÜ eetikakeskus koostöös Eralasteaiaga Naba väärtuskasvatuse tervikliku programmi koolituse lasteaedadele. Rohke osalemissoovi tõttu toimus 30. oktoobril korduskoolitus. Koolitustel käsitleti lasteaia väärtuskasvatuse erinevaid aspekte. Koolitajateks olid Halliki Harro-Loit (TÜ ajakirjanduse- ja kommunikatsiooni instituut), Ilona Sillak (Eralasteaed Naba), Heidi Kann (Akrobaatika Kool), Kärolin Raadik (Eralasteaed Naba), Ülle Siiraja (Eralasteaed Naba), Karina Leetjõe (Kelvingi Lasteaed), Katrin Arusaar (Eralasteaed Naba). Koolitustel oli ligikaudu 40 osalejat.

30. oktoobril 2009 toimus koolitusseminar „Väärtusarenduse valikud ja võimalused. Kooli eneseanalüüs”, mis oli suunatud koolide esindajatele. Koolituse eesmärgiks oli arutada kooli väärtuskasvatuse erinevaid aspekte, toetada väärtuskasvatuse programmide väljatöötamist koolides ning kavandada jätkutegevusi koolide väärtuskasvatuse toetamiseks. Esinesid eneseanalüüsi mudeli arendamises osalenud praktikud, arutelu juhtis dotsent Halliki Harro-Loit TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudist. Koolitus toetas osalemist väärtusprogrammi raames eetikakeskuse poolt välja kuulutatud konkursil „Väärtusarenduse valikud ja võimalused. Kooli eneseanalüüs”.

Väärtuskasvatuse konverents

3.–4. detsembril 2009 toimus Tartus Dorpati konverentsikeskuses väärtuskasvatuse konverents „Õpilane – väärtuskasvatuse subjekt või objekt?”. Konverents toimus koostöös Aarhus’i ülikooli, TÜ haridusteaduskonna, Taani Kultuuri Instituudi ja Taani Saatkonnaga. Konverentsi eesmärgiks oli arutada lapsekeskse hariduse rakendusvõimalusi, pakkuda koolidele võimalust vahetada kogemust väärtuskasvatuse alal ning tutvustada Taani haridussüsteemi. Ettekandeid pidasid prof. Margit Sutrop (TÜ eetikakeskus), prof. Ove Korsgaard (Danish School of Education, University of Aarhus), Lotte Rahbek Schou (Danish School of Education, University of Aarhus), Inger Kraav (TÜ haridusteaduste instituut), Olga Schihalejev (TÜ eetikakeskus), Gordon Ørskov Madsen (Aarhusi õpetajate ühing) ja Halliki Harro-Loit (TÜ ajakirjanduse- ja kommunikatsiooni instituut). Lisaks toimusid õpilaste paneeldiskussioon ja mitmeosalised rühmatööd koos kokkuvõtetega. Konverentsil oli 201 registreerunut ja 167 osalejat, ettekanded on kättesaadavad eetikaveebis. <http://www.eetika.ee/arendus/ettekanded/ettekanded>

Väärtuskasvatuse päev

Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi suvekoolis „Lugu ja pilt” toimus 13. augustil väärtuskasvatuse päev. Arutleti loo ja pildi (pilt loos, lugu pildis) seoste ning kirjandusliku kasvatusliku mõju üle. Kuulutati välja meetodiliste materjalide konkursi võitjatele, kes kasutavad õppetöös kirjandusteoseid. Täpsem info <http://www.eetika.ee/830749>

Rändauhind

Et suurendada väärtuskasvatusele rõhku panevatele haridusasutustele antavat ühiskondlikku tunnustust, anti väärtusarenduse programmi raames toimunud konkursside põhjal 3. detsembril konverentsil „Õpilane – väärtuskasvatuse subjekt või objekt?” välja järgnevad tiitlid:

– „Väärtuskasvatuse lasteaed 2009”

– „Väärtuskasvatuse kool 2009”

Väärtuskasvatuse lasteaiaks sai Pärnu Lasteaed Päikesejänku ning väärtuskasvatuse kooliks Rocca al Mare Kool. Tiitlitega seotult loodi rändauhinnad „Väärtuskasvatuse lasteaed” ja „Väärtuskasvatuse kool”, milleks on dolomiidist karikad vastava graveeringuga. Karikale lisandus kingitusena seal sees kasvav puu ja tiitlit tõendav diplom. Karikas läheb igal aastal üle uuele lasteaiale ja koolile.

Väärtusarendust ning väärtuskasvatust puudutavaid materjale koondab eetikaveeb www.eetika.ee/arendus.

Väärtuste mäng

Koostöös ettevõttega Implement Baltic OÜ töötati välja õpetajate väärtuste mäng. Väärtuste Mäng on dialoogivahend, mis aitab õpetajatel väärtusalaseid deklaratsoone praktiliste tegevuste keeles lahti mõtestada. Töövahend koosneb tuumväärtuste kirjeldusest, väärtuste mängust ja selle kasutusjuhiseist ning praktilisest soovitusel väärtuste mängu kasutamiseks. Hetkel on töögrupp koostanud töövahendi esmase versiooni, mis läheb peagi pilootkoolidesse katsetamisele ja mida saab seejärel tagasiside põhjal edasi arendada. Täpsem info <http://www.eetika.ee/848121>

ÜHISKONNALE SUUNATUD TEGEVUS

Eetikakeskuse kodulehe uuendus

Eetikakeskuse kodulehe menüül on uuenenud struktuur. Tulenevalt eetikakeskuse statuudist on eetikakeskuse eesmärkideks viia läbi eetikaalast interdistsiplinaarset uurimistööd, aidata kaasa eetika õpetamisele ülikoolis, tõsta ühiskonna informeeritust ja teadlikkust eetikaküsimustest ning kaasata laia avalikkust väärtuste ning normide alasesse diskussiooni. Lähtuvalt eetikakeskuse kolmest peamisest tegevusalast – teadustegevus, õppetegevus ja avalikkusele suunatud tegevus – on eetikakeskuse kodulehekülje struktuur alates 2009. aasta sügisest ümber organiseeritud – iga alamjaotus koondab enda alla infot seda ala puudutavate tegevuste ja ürituste kohta. Samuti on uudistel eraldi kategooriad: eetikakeskuse teated, mis kajastavad administratiiv uudiseid; raamatukogu teated, mis kajastavad infot uute raamatute ning lahtioleku aegade kohta; ja uudised, mis kajastavad kõiki teisi teemasid, näiteks infot ürituste kohta.

Eetikaveeb

Alates 2009 aastast on eetikaveeb teinud läbi hüppelise arengu. Rakenduseetika erinevad teemavaldkonnad on saanud täiendust uute materjalidega sh nii rahvusvahelised kui ka kodumaised uuringud, mitmed viited ning näitejuhtumid. Hetkel on töös ingliskeelne leht “**Ethics in Estonia**”.

Alates 2010. aastast on baasfinantseeritava arendusprojekti raames tehtud ettevalmistusi selleks, et teha eetikaveeb rahvusvaheliselt nähtavaks ja võimaldada EL 7. RP projekti ETHICSWEB raames ka eetikaveebis sisalduv info otsingumootori abil leitavaks. Selle eesmärgi saavutamiseks on ühtlustatud inglisekeelse eetikaveebi andmetüübid ETHICSWEBi projektis nõutavatega, andmed on kogutud ning neid hakatakse sisestama ETHICSWEBi ühtsesse andmebaasi. Arenduse üheks väljundiks on võimalus teha täppisotsinguid ning kuvada need inglisekeelses eetikaveebis, teiseks väljundiks on pakkuda andmeid Eesti kohta rahvusvahelise portaali ETHICSWEB kasutajatele.

Eetikaveebi üheks oluliseks osaks on **väärtusarenduse rubriik**, mida on väärtuskasvatuse materjalidega pidevalt täiendatud. Väärtusarenduse rubriigis on kättesaadav riikliku väärtusarendusprogrammi „Eesti ühiskonna väärtusarendus: 2009–2013” programmi tekst ning arutelu. Võimalik on tutvuda väärtustealase kirjanduse, uuringute, ettekannete ning institutsioonidega. Lisaks on väärtusarenduse all konkursside ja koolituste osa, kust saab infot riikliku väärtusprogrammi raames korraldatud projektikonkursside ning koolidele ja lasteaedadele suunatud koolituste kohta.

Alates 2009. aasta novembrist on eetikaveebis kalender, mis kajastab Eestis toimuvaid väärtusi ning eetikat puudutavaid seminare, konverentse jt üritusi.

Detsembri alguses 2009 avati **eetika ja väärtuste foorum** aadressil <http://www.eetika.ee/foorum>, pakkumaks veebiküllastajatele senisest paindlikumat võimalust arutleda oluliste eetikat, väärtusi ja väärtuskasvatust puudutavate küsimuste üle. Foorum on tõusnud eetikaveebi enimkülastatavate rubriikide hulka.

UNESCO filosoofiapäev

9. detsembril 2009 tähistasid TÜ eetikakeskus ja UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon UNESCO ülemaailmset filosoofia päeva. Prof. Timo Airaksinen Helsingi Ülikoolist pidas ettekande teemal „Happiness and Happy Society” ning Dr. Paul McLaughlin rääkis teemal „Happiness, Hedonism, and Humanism”. Lisaks toimus filosoofiapäeval õpilaste ja üliõpilaste kõnevõistlus „Kas õnn on universaalne, kultuurist sõltuv või isiklik?”. Esitlusele tuli 10 kõnet, millele andsid tagasisidet Gea Lepik Eesti Väitlusseltsist ja dr. Eva Piirimäe Tartu Ülikoolist. Žürii, kelle hulka kuulusid Nelli Jung, Marek Volt ning Jan Kaus, otsustas peaauhinna anda Mareta Moring’ile Gustav Adolphi Gümnaasiumist, kes sai ka publiku lemmiku tiitli. Parima sisuga kõne auhinna sai Karmen Stimmer Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumist, parima esitusega oli aga Tartu Ülikooli üliõpilase Barbara Lehtna kõne.

Presidendi Käräjad

4. oktoobril 2009 toimusid Tallinnas Vabariigi Presidendi Mõttekoja ja TÜ eetikakeskuse ühised Käräjad, mis keskendusid tänavu usaldusele ja vastutusele poliitikas, majanduses ja ühiskonnas. Ligi 150 arvamusiidrit otsisid ühiselt vastuseid Eesti tuleviku olemuslikele küsimustele ning vahetasid mõtteid majandussurutise õppetundide üle. Majanduse-teemalist diskussiooni juhatas Eesti Panga asepresident Märten Ross, paneelis osalesid Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman ja pangandustegelane Indrek Neivelt. Diskussiooni ühiskonnast ja poliitikast juhatas TÜ eetikakeskuse juhataja professor Margit Sutrop, paneelis osalesid Eesti Rahvusringhäälingu juhatuse liige Tiina Kaalep, politoloog Iivi-Anna Masso ja ärikonsultant Raivo Vare.

Eetikakollokviumid

10. märtsil 2010 toimus eetikakeskuses kollokvium teemal „Eutanaasia – valida elu või elukvaliteet?”. Eesmärgiks oli avalikkuses toimunud eutanaasia-teemalise arutelu jätkamine ning selle süvendamine. Väitlesid prof. Jaan Sootak (TÜ kriminaalõiguse professor) ning dr Peeter Mardna (Eesti Tervishoiuameti juhtivinspektor ning arstiabi kvaliteedi ekspertkomisjoni aseesimees), modereeris Aive Pevkur (TÜ filosoofia osakonna doktorant). Arstide, juristide jt huviliste osalusel toimunud arutelu kerkis esile palju uusi küsimusi ning üldiselt järeldati, et Eesti ei ole eutanaasia seadustamiseks valmis. Osalejaid oli 40. Toimunud arutelust ilmus artikkel Postimehes, vt <http://www.tartupostimees.ee/?id=235680>.

15. aprillil 2010 toimus eetikakeskuses kollokviumi "**Kasvatus ja karistus**". Kollokviumi eesmärgiks oli pakkuda võimalus laste kasvatamise ning avalikkuses palju räägitud füüsilise karistamise probleemi arutamiseks. Lisaks vaadeldi kollokviumil uuemaid kasvatusviise, mis võimaldavad vanemal hakkama saada ilma vitsata. Need kasvatusviisid on osaks kodusest väärtuskasvatusest, mida vanemad saavad ellu viia oma lapsest hoolides, temaga dialoogi pidades ning teda kuulates. Arutlusele all olid mh küsimused: Kas vanema-lapse suhe on võimusuhe või partnerlussuhe? Kas laste füüsiline karistamine on aegunud praktika või on see osa heast kasvatusest? Millised on kasvatusviisid, mille rakendamise korral ei teki vanemal lapse löömise vajadust? Arutlesid psühholoog **dr. Tõnu Ots** ning TÜ kasvatusteaduste **dotsent Inger Kraav**. Modereeris TÜ religioonipedagoogika teadur **dr. Olga Schihalejev**.

17.05.2010 toimus eetikakeskuses kollokvium "Vilepuhumine ja allikakaitse". Kollokviumi eesmärgiks oli pakkuda võimalust arutada erinevate küsimuste üle, mis olid seoses "lekitamistega ajakirjandusse" viimasel ajal esile kerkinud. Samuti arutleti allikakaitse olulisuse üle üldisemalt, mis on selle võimalikud head ja halvad mõjud ühiskonnale, seoses võimalike seadusemuudatustega Eestis. Publikuga koos arutlesid teemade üle ajakirjanik **Mihkel Kärmas** ja Justiitsministeeriumi nõunik **Sandra Mikli**, modereeris **Mats Volberg** TÜ eetikakeskusest.

KOOSTÖÖPROJEKTID

Koostööprojekt „Väike heategija – koos õpime tegema head!”

Eetikakeskus osaleb partnerina projektis „Väike heategija – koos õpime tegema head!”, mida koordineerib Sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefond. Vabaihenduste Fondilt saadi projekti esimese osa läbiviimiseks toetust 408 000 krooni. Esimese osa tulemusena valmib elektrooniline õppematerjalide kogumik koos ideedekoguga, mis koondab parimaid praktikaid üritustest, mida koolid saavad nii tunnisiseses kui tunnivälises tegevuses kasutada. Koostöös TÜ haridus- ja sotsiaalteaduskonna (psühholoogia instituut ning sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut), TÜ eetikakeskuse, TÜ haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskuse ning MTÜ Inimeseõpetuse Ühingu tööatakse välja heategevuse ja kodanikuaktiivsuse väärtustamisele suunatud õppematerjalid ning nende kasutamise metoodiline juhend, mille õppetöös kasutamine aitab kaasa laste enesekindluse kasvamisele ning hoolivuse, abivalmiduse, aktiivsuse ja algatusvõime suurenemisele.

Koostöö Eesti Bioetika Nõukoguga

Eetikakeskus koostöös Eesti Bioetika Nõukoguga korraldab Tallinnas, 24.11.2010 Eutanaasia ja elu lõpuga seotud eetiliste küsimuste teemal avalikkusele suunatud seminari.

KIRJANDUSE KOMPLEKTEERIMINE

Raamatukogu

Jätkus eetikakeskuse raamatukogu täiendamine. Koos filosoofia osakonna teostega on raamatukogus hetkel ca 6000 teavikut, mis on kantud ka Eesti raamatukogude elektroonilisse kataloogi ESTER. Põhirõhk on õppe- ja teadustegevuseks vajalikul kirjandusel. Raamatukogu komplekteerimisel on kaasa aidanud mitmete teaduskondade spetsialistid (filosoofiateaduskond, sotsiaalteaduskond jm). Jätkub ka ajakirjade tellimine, tellitud on näiteks ajakirjad Bioethics, Hastings Center Report, Journal of Mass Media Ethics, Science and Engineering Ethics, Environmental Ethics ja Journal of Medical Ethics.

TÖÖTAJAD

Prof Margit Sutrop on eetikakeskuse juhataja alates selle loomisest 2001. aastal. Eetikakeskuse ülesehitamine on olnud tema südameasjaks alates Tartu Ülikooli naasmisest 2000. aasta septembrist, kui ta valiti praktilise filosoofia korraliseks professoriks. Uurimisteemad: vara-uusaegne ja kaasaegne moraalifilosoofia ning bioetika.

Triin Paaver töötab eetikakeskuse koordinaatorina alates 2006. aasta maist. Triinu tööülesannete hulka kuulub eetikakeskuse igapäevaelu korraldamine ja arvepidamine ning prof Sutropi igakülgne assisteerimine. Triin lõpetas Tartu Ülikooli semiootika ja kulturoloogia eriala 2006. aastal (4+2).

Kristi Lõuk töötab eetikakeskuses 2003. aasta veebruarist. 2006. aasta augustist on Kristi eetikakeskuse projektijuht. Kristi on lõpetanud filosoofia osakonna 2002. aastal (BA) ning magistriõppe (4+2) filosoofias 2010. aastal. Kristi on eetikakeskuse nõukogu liige. Alates jaanuarist 2007 on Kristi TÜ inimuringute eetika komitee liige.

Aire Vaher töötab eetikakeskuses alates 2003. aastast. Tema põhilisteks ülesanneteks on töö eetikakeskuse raamatukogus, tegelemine eesti- ja inglisekeelse eetikaveebiga ning osalemine rahvusvahelises projektis ETHICSWEB. Ta lõpetas filosoofia eriala (2004) ning alates 2007. a omab filosoofia õpetaja kutset.

Triin Pisuke töötas eetikakeskuse projektijuhina alates 2008. aasta juulist. Tema tööülesanneteks on erinevate eetikakeskuse projektide koordineerimine ja läbi viimine, konverentside ja õpitubade korraldamine ja eetikaveebi arendamine. Triin lõpetas 2008. aasta kevadel Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe inglise keele ja kirjanduse erialal ning õpib praegu magistrantuuris samal erialal.

Nelli Jung töötab eetikakeskuses projektijuhina alates 2009. aasta jaanuarist. Tema tööülesanneteks on erinevate väärtusarendusalaste projektide koordineerimine ja läbi viimine ning eetikaveebi arendamine. Nelli on lõpetanud Tartu Ülikooli magistriõppe (4+2) filosoofia erialal 2009. aastal.

Kadri Lutt töötas eetikakeskuse referendina alates 2006. aasta augustist kuni 2009. aasta detsembrini. Tema peamisteks tööülesanneteks oli eetikakeskuse raamatukogu töö korraldamine ja raamatukogu komplekteerimine. Kadri on lõpetanud TÜ filosoofia osakonna 2006. aastal (BA) ning kirjaliku tõlke magistrantuuri 2008. aastal.

Laura Lilles töötab eetikakeskuse referendina alates 2006. aasta septembrist. Tema tööülesanded on eetikaalase veebilehe komplekteerimine, raamatukogu töö korraldamine ning osalemine eetikakeskuse ürituste ettevalmistamisel. Laura on lõpetanud TÜ usuteaduskonna 2004. aastal (BA).

Mari-Liis Tina töötab eetikakeskuses referendina alates 2006. aasta märtsist. Mari-Liisi tööülesanneteks on eetikakeskuse raamatukogu töö korraldamine ja arendamine, teadusteema

täitmiseks vajaliku materjali koostamine, osalemine eetikakeskuse projektide ja ürituste ettevalmistamisel ja läbiviimisel ning muud jooksvad ülesanded. Mari-Liis on kirjanduse ja rahvaluule kolmanda kursuse üliõpilane.

Olga Schihalejev on eetikakeskuse teadur 2009. aastast. Tema tööülesanded on seotud peamiselt EDUKO projektiga "Õpetajate väärtuskasvatuse alase pädevuse arendamine õpetajakoolituses". Olga kaitses 2009. a novembris TÜ usuteaduskonnas doktoritöö õpilaste suhtumisest maailmavaatelisse mitmekesisusse.

Mats Volberg töötab eetikakeskuse referendina alates 2007. aasta maist. Tema tööülesanded on eetikakeskuse ja filosoofia osakonna veebilehtede haldamine, raamatukogu töö korraldamine ning osalemine eetikakeskuse ürituste ettevalmistamisel. Lisaks on ta *Studia Philosophica Estonica* tehniline toimetaja. Mats lõpetas 2008. aastal Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe filosoofia erialal ning 2010. aastal seal samas magistriõppe, hetkel jätkab õpinguid doktorantuuris.